

РЕФОРМА ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Пропозиції підготували експерти: Євген Радченко, Ольга Айвазовська

Громадські організації, які входять до експертної групи РПР:

- Громадянська мережа ОПОРА
- Інтерньюз-Україна
- Український незалежний центр політичних досліджень
- Інститут виборчого права
- Платформа прав людини

Проблеми, які має вирішити реформа

Виборчі системи, за якими проводяться вибори в Україні, не сприяють ротації політичних еліт, зумовлюють зловживання адміністративними ресурсами та підкуп виборців. Хоча більшість з представлених у Парламенті політичних партій задекларувала необхідність впровадження пропорційних систем з відкритими списками на парламентських виборах та виборах до місцевих рад, відповідні положення Коаліційної угоди досі не виконуються. Лише в листопаді 2017 року Верховна Рада України спромоглася ухвалити проект Виборчого кодексу в першому читанні, причому проголосувало за це рішення лише 226 депутатів. І замість того, щоб активно працювати над розглядом саме цього документа, народні депутати зареєстрували ще вісім проектів законів про вибори народних депутатів України. Такі дії, окрім того, що мають ознаки порушення Регламенту Верховної Ради України, ще й свідчать про небажання парламентарів змінювати виборче законодавство.

Незважаючи на значну кількість кримінальних справ щодо осіб, які вчинили виборчі злочини, більшість з них не доходять до судового розгляду. А ті, що розглядаються судами, завершуються або виправдувальними вироками, або символічним покаранням. За значну кількість порушень законодавством не передбачено відповідальності взагалі, у тому числі за непрямий підкуп виборців. У результаті виборчі злочини значною мірою залишаються безкарними, що стимулює до їх вчинення під час наступних виборів.

Водночас системна взаємодія громадськості з Центральною виборчою комісією (ЦВК) фактично відсутня. Низка ухвалених нею рішень піддаються критиці з боку громадськості та експертного середовища. Наприклад, спроби скасувати другий тур голосування на виборах міського голови в Павлограді або скасувати «гендерні квоти». Це негативно впливає на рівень довіри до ЦВК як з боку громадського й експертного середовища, так і суспільства загалом. Інституціоналізація взаємодії Центральної виборчої комісії з експертами та громадськістю могла б підвищити рівень довіри до ЦВК з боку суспільства.

ЦІЛЬ 1. Стабільні та прозорі партійна й виборча системи, які забезпечують оновлення політичних еліт, розвиток внутрішньопартійної демократії та запобігають надмірній фракційній роздробленості

1. Запровадити на парламентських виборах пропорційну виборчу систему з відкритими виборчими списками.

2. Оновити законодавство про місцеві вибори з метою забезпечення ефективного політичного представництва на місцях.

Рішення приймає: Верховна Рада України.

ЦІЛЬ 2. Невідворотність покарання за порушення виборчого законодавства

1. Запровадити ефективну систему юридичної відповідальності за порушення виборчого законодавства, яка ліквідує можливості для підкупу виборців та застосування адміністративного ресурсу.

2. Посилити контроль забезпечення невідворотності покарання за порушення виборчого законодавства.

Рішення приймає: Верховна Рада України.

ЦІЛЬ 3. Ефективна й добросовісна Центральна виборча комісія

1. Інституціоналізувати співпрацю експертної спільноти та громадськості з Центральною виборчою комісією шляхом створення при ЦВК громадської ради.

2. Сприяти підвищенню кадрової спроможності Центральної виборчої комісії та якості ухвалюваних нею рішень.

3. Забезпечити постійний контроль за ефективністю й добросовісністю діяльності Центральної виборчої комісії.

4. Виключити можливість безстрокового обіймання членами Центральної виборчої комісії їхніх посад.

Рішення приймає: Верховна Рада України, Центральна виборча комісія.